

ПЕРЕМОГА НАРОДНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ ВИМАГАЄ РЕАЛЬНИХ ПРАКТИЧНИХ ДІЙ ВЛАДИ

ШВАЙКА Михайло Андрійович - народний депутат Верховної Ради України І скликання, Заслужений діяч науки і техніки України, доктор економічних наук, професор, академік АЕНУ, директор Науково-дослідного інституту економічних та гуманітарних наук, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин і міжнародного бізнесу Київського міжнародного університету

НАКОНЕЧНИЙ Володимир Михайлович - кандидат історичних наук

Стаття присвячена підвищенню ролі банків у державному будівництві переорієнтації їх діяльності з лихварської на продуктивну. Головна увага приділена вишукуванню шляхів зниження плати за банківські кредити. Для усіх очевидно, що при сплаті 20 і більше відсотків за кредит виробництво не може розвиватись. Треба рішуче протидіяти розтягуванню національних кредитів ресурсів по усьому світу, приділити належну увагу створенню фонду пільгового кредитування, усиленню перешкод у розвитку малого і середнього бізнесу.

Ключові слова: *лихварські банки, грабіжницькі, відсотки, паразитування банків на діяльності підприємств, позичальники грошей, покупці продукції, розбалансованість економіки, руйнівна доларизація*

У сучасних умовах глибокої кризи, яка охопила усе Українське суспільство, надзвичайно великого значення набуває опрацювання заходів з її подолання. Поруч з розв'язанням політичної кризи великої ваги набуває подолання економічної кризи, що позбавляє українців праці і засобів існування. Усунення від влади бандитського режиму розбійника Януковича В.Ф. відкриває можливості для порятунку і відродження української економіки, яка доведена до жалюгідного стану: фінансові ресурси розтринькані, виробничий потенціал підпорядкований особистому збагаченню олігархів.

Україна розкрадена і пограбована. Багатства України розтягуються по усьому світу. Мільярди доларів щорічно скеровуються в офшорти, де осідають на валютних

рахунках українських олігархів і мафіозі. В українців вкрадено більш 100 млрд. доларів і вивезено за кордон. Повернення народові України вкраденого національного багатства є першочерговим, невідкладним завданням [7].

Успішна реалізація Державної програми відродження і активізації розвитку економіки України потребує усунення усіх перешкод, які стоять тут на заваді. Однією з них є паразитична, лихварська банківська система. Через це найбільш рухлива економічна форма з важливого економічного стимулу перетворилася в гальмо. Банківська система дуже слабка. Грошовий капітал розтягується олігархами по усьому світу. Гривня ослаблена злочинною доларизацією. На українському ринку володарює зайда долар, що пожирає емісійний дохід. Давно пора опрацювати і реалізувати свою економічну політику, побудовану на економічному націоналізмі. Для цього треба створити нову модель відродження української економіки, звільнену як від совдепівських пережитків адміністративної системи, так і від хаосу, породженого нав'язаною Україні політикою саморегуляції, сформульованої у Вашингтонському консенсусі на засадничих принципах так званої шокової терапії. Особливої уваги потребує поліпшення діяльності банківської системи, яка носить лихварський характер і паразитує не лише на підприємствах, а й на громадянах. Через брак кредитів і їхню дорожнечу активні й ініціативні люди не можуть займатись бізнесовою, у

першу чергу виробничою діяльністю. Це ж стосується і підприємств. У той час, як у країнах Європейського Союзу плата за кредит становить 1,5%, в Україні вона в десятки разів вища.

На сьогоднішній день практично ні один банк не пропонує кредитів готівкою менше ніж під 35% річних. У деяких установах такі кредити ще дорожчі – 45–50 % річних (Факти, 2014, 6 березня, с. 7).

Невідкладним завданням є докорінна перебудова банківської системи, яка за своєю природою є лихварською, паразитичною. При сплаті 20–25 і більше відсотків за кредит виробництво не може розвиватись. Ці грабіжницькі, надмірно високі відсотки за користування кредитом не мають жодного обґрунтування і виправдання. Доти, поки кредити не будуть доступними для енергійних, працьовитих людей, малий та середній бізнес не розвиватиметься. Оскільки при сплаті 20% за користування кредитом виробництво не може розвиватись (цього ніхто навіть не намагається заперечити), то для чого взагалі нам потрібна така банківська система? Для того, щоб лихварі могли грабувати народ?

Таким чином, одним з недругорядних чинників, що стоять на заваді розвитку України, залученню людей до результативної та продуктивної праці є недосконалість, точніше лихварська, паразитична банківська система з її високими відсотковими ставками, недосконалими формами обслуговування. Ні одна з економічних проблем так критично і гостро не обговорюється політиками і населенням, як незадовільне банківське обслуговування, до якого пред'являють серйозні претензії усі верстви населення: підприємці, бізнесмени, фермери, виробники, торговельні працівники, споживачі...

Стало вже традицією, що в усіх розмовах про розвиток виробництва і підвищення його ефективності, його технічного оновлення і раціональну організацію, про створення нових робочих місць і боротьбу з безробіттям, згадується чарівне слово «кредит», недосконалі форми кредитного обслуговування, дорожнеча кредитів і його дефіцит. Це обговорення відбувається повсюдно: у пресі на сторінках газет і журналів, по радіо

і телебаченню, на нарадах і наукових конференціях. Так що проблема діяльності банків стала у нас «притчею во язицах». Створюється враження, що в Україні сьогодні спостерігається кредитний бум, зростання споживацьких кредитів, кредитів готівкою – без закладних, нецільових і на придбання побутової техніки, переважно імпоротної, а також за допомогою кредитних карт.

Слово кредит тепер частіше за інші зустрічається на парканах, стовпах, вікнах вагонів метро і в рекламних таблоїдах. Створюється помилкове враження, що гроші самі йдуть у руки. Невже ми стаємо країною фінансового достатку? Не слід випускати з поля зору питання: куди йдуть кредитні ресурси, чим зайняті банки, на що вони скеровують свої зусилля? Банки зовсім не переймаються інвестиціями, відкриттям вітчизняних підприємств, організацією виробництва товарів, а переважно наданням короткострокових споживчих кредитів на короткий термін під високі проценти. Величезні кредитні ресурси скеровуються на придбання імпортних товарів. У той же час реальний сектор страждає від безгрошів'я через труднощі в кредитуванні. І подібний кредитний бум у споживному секторі в цілому тепер не на користь розвитку економіки і нам не по кишені.

Що являють собою сучасні українські банки? Це звичайні лихварські шараги, які забезпечують найлегший спосіб збагачення. Не треба ризикувати ні виплавою металу, ні видобутком вугілля чи розведенням свиней і банкір отримує 20, 30 чи навіть більше відсотків доходу на вкладений банківський капітал. Як в Україні є галузі промисловості чи сільського господарства, щоб давали такий великий прибуток? Більшість наших підприємств збиткові. При чому їхня кількість безперервно зростає. Якщо в 1995 р. їх було 22%, то в 1999 р. – 56%. Рентабельність промислових підприємств знизилась у 2 рази: 1995 р. – 16,6%, 1997 р. – 5,7%. Як яскравий приклад такого паразитичного, грабіжницького, лихварського кредитування можна навести компанію iCredit, що спеціалізується на наданні кредитів з доставкою додому. Тепер iCredit пішов ще далі і позичальникам виплачує гарантований по-

дарунок коханим (Факти, 2014, 6 березня, с. 7). Обслуговування відбувається вдома у клієнта. Компанія iCredit працює в Україні з 1998 р. На сьогодні штат компанії нараховує близько 2500 активних співробітників у 87 регіональних офісах у 52 містах (Факти, 2013 р., 10 жовтня, с. 10). Подібною рекламою зайняті практично всі періодичні видання. Так, у газеті «Метро» № 77 (111) за 17 жовтня 2013 р. опубліковано 10 таких оголошень. Ці кредити видаються не працівникам малого і середнього бізнесу, а переважно покупцям імпортованих товарів, виробники яких позбавляють наших людей праці.

Українські і міжнародні експерти відзначають, що при такій величезній дорожнечі кредитів економіка не може взагалі розвиватись. Тому треба негайно вжити невідкладних заходів до виправлення ситуації. На жаль, ні від регулятора – Нацбанку України, ні від Кабінету Міністрів, ні від промисловців не висловлюється конкретних пропозицій щодо істотного пониження банківських відсотків.

Загальновідомо, що в сучасному виробництві кошти (капітал) на 40–60% формуються за рахунок кредиту і переважна більшість розрахунків здійснюється за допомогою руху паперів (чеків, векселів, кредитних карток). В Україні розрахунок здійснюється переважно за допомогою «живих» грошей, тобто грошового капіталу, що значно їх здорожчує. Нерозумно вкладати грошовий капітал у справу, яку можна залагоджувати за допомогою руху паперів, грошових вимог і зобов'язань.

У банківському будівництві України допущено грубі помилки і прорахунки, які є серйозною перешкодою в організації ефективного банківського обслуговування, від якого в істотній мірі залежить не лише економічний розвиток країни, а й державне будівництво у цілому.

Хто ж повинен навести порядок у кредитуванні і в діяльності банків? Це повинні зробити держава і її представник в банківській системі – Національний банк України, який не справляється зі своїм завданням. З контролера за діяльністю банків він став їхнім представником в органах влади і захисником їхніх інтересів. Підхід до оцінки кредиту-

вання різних учасників кредитного процесу дуже різний. Національний банк України постійно інформує громадськість України про значне збільшення вкладів населення в банках. При чому збільшується частка вкладів у національній валюті, що розцінюється як зростання довіри до гривні. Акцентується увага на перевищенні обсягу продажі валюти населенням над її купівлею. Ці показники підганяються, і Національний банк інформує громадськість про свої великі досягнення в роботі. За кредитування підприємств і за економічну ситуацію на підприємствах, за стан економіки у державі Національний банк не відповідає. Він відповідає лише за стабільність гривні. Розмов з приводу сплати високих відсотків за користування кредитом Національний банк уникає. Він за цю справу взагалі не відповідає.

Держава не лише не використовує дешевих кредитів, як можливого засобу допомоги підприємствам, а навпаки за допомогою збільшення податкового тягаря душить виробництво як податками, так і грабіжницькими банківськими відсотками. Ба, більше того, олігархічний режим, громлячи непідконтрольні олігархам банки, прирікає на зникнення у цих банках коштів тисячі підприємств і населення, що тільки посилює процес руйнування економіки і прискорює як промисловий спад, так і панічну втечу коштів за кордон. Радіють банки від збільшення своїх доходів, оскільки зростають відсоткові ставки, задоволені працівники Національного банку України.

На підставі цієї інформації робиться помилковий висновок про благополуччя у кредитній сфері, оскільки не враховується думка отримувачів кредитів, які незадоволені недоступністю кредитів та їх дорожнечею. Все це не може істотно вплинути на відчуженість банківської системи від виробництва й інтересів народу. Важливе значення має з'ясування питання: куди скеровуються національні кредитні ресурси, що є національним надбанням і в чий інтерес використовуються? Чи використовуються в національних інтересах, чи в інтересах окремих олігархів?

Існуюча банківська система має істотні вади, тому її треба докорінно змінити. Що

треба зробити, щоб банки були зацікавлені вкладати гроші у виробництво, а не в спекулятивні посередницькі операції? При такій дорожчій кредиту виробництво не може розвиватись. Без усунення цієї перешкоди у розвитку виробництва зрушень в економічному розвитку країни не відбувається. Банківський капітал функціонує не як відокремлена частина промислового капіталу, а як спекулятивний, лихварський капітал, як знаряддя пограбування народу. Для забезпечення пільгового кредитування потрібні значні фінансові ресурси. Де їх взяти, хто їх може дати? Національний банк не може самостійно вирішити цієї проблеми, хоч дещо міг би зробити в цій справі. Для забезпечення пільгового кредитування міг би використовувати емісійний дохід, який сьогодні невідомо куди дівається.

Основну його частину пожирає доларизація, якою ми дядькові Сему робимо величезний подарунок. Негайно треба зжити доларизацію, яка пожирає значний емісійний дохід.

Українська національна валюта настільки дискредитована і принижена, що навіть авторитетні закордонні спеціалісти категорично ставлять питання: «Свободу гривні». За зміцнення курсу гривні, зокрема, виступив Андерс Ослунд, відомий економіст, професор, старший науковий співробітник Міжнародного інституту ім. Петерсона. Він вважає, що це зменшить імпорт інфляції в Україні, пов'язаної з падінням курсу долара. На його думку головна причина високого рівня інфляції в Україні є прив'язка гривні до долара. Здешевіння долара у світі на 12% означає, що Україна імпортувала 12% інфляції через прив'язку своєї валюти до долара. Професор Андерс Ослунд вимагає: «...Просто дайте свободу курсу гривні, тоді інфляція відразу сповільниться». Американські дослідники стверджують, що українська валюта недооцінена на 51% щодо долара і на 54,3% – щодо євро. Тобто долар повинен коштувати в Україні 4,11 гривні, євро – 5,19 гривні. Цей висновок зроблений на підставі оновленого індексу Біг-Мака (див. Експрес, 30 січня–6 лютого 2014, с. 13).

Пільгове кредитування потребує значних фінансових ресурсів держави. Ці за-

трати швидко окупляться зростанням виробництва і створенням робочих місць. Не лише виробники, тобто працівники промисловості і сільського господарства, працівники малого і середнього бізнесу, працівники торговельно-посередницьких і споживчих організацій та інших сфер діяльності. Особливо громадяни мають серйозні претензії до недосконалого кредитного обслуговування і вимагають докорінного його удосконалення. Це позиція усього українського суспільства. Легким припудренням існуючої банківської системи, солодкими розмовами про те, які чудові зміни відбуваються з вкладами, критичної ситуації з кредитуванням економіки змінити не вдасться.

Невідкладно треба відродити державну керованість економікою, точніше усього державного управління, яке є одним з найважливіших елементів державного будівництва.

У країні немає потужних контрольних органів за діяльністю банків, що створює сприятливі умови для крадіжок, махінацій, різних зловживань, яких, за свідченнями правоохоронних органів, у банківській системі найбільше. Кредитно-банківська система України досі перебуває під впливом кримінальних елементів. Ми ж, науковці, про це в своїх працях пишемо десятки років.

Навколо наших банків формуються різного роду конвертаційні пункти та інші посередницькі структури, через які мільярди гривень перетворюються у вільно конвертовану валюту, розкрадаються і вивозяться за кордон.

Через ненадійність банківської системи України одні громадяни тримають гроші в матрацах, другі в банках (консервних), треті перекачують в офшорні зони на о. Науру і Вануату, Кіпру, Греції, Панами, четверті – вкладають в швейцарські, американські, англійські та інші банки.

У той же час Нацбанк України повністю випустив з рук регулювання грошового обігу і практично дозволив кожному банку здійснювати емісію грошей. Так, у виданні Нацбанком України інструкцій говориться: «На рівні установ банків операції по кореспондентських рахунках проводяться незалежно від наявності на них коштів» (тимча-

сове положення про організацію розрахунків між установами банків України, затверджене заступником Голови правління Нацбанку України І. Зайченком 31.10.1991 р.), (Державність №1 (14), серпень 1995 р., с. 15).

Польща і Китай скористувалися іншими стратегіями перебудови ринку, відмінними від тих, за які виступав Вашингтонський консенсус. Польща є найуспішнішою серед країн Східної Європи. Польща починала з шокової терапії щоб обійти інфляцію до поміркованого рівня. І це початкове і обмежене використання таких заходів привело багатьох до думки, що у Польщі було впроваджено саме шокову перехідну політику. Але це абсолютна неправда. Польща швидко усвідомила, що за допомогою шокової терапії можна впоратися з гіперінфляцією, але для соціальних змін вона не придатна. Польща упровадила поступову приватизаційну політику, одночасно розбудовуючи основні інституції ринкової економіки, як-то: банки, які здійснюють реальну кредитну діяльність, і юридичну систему, яка реально гарантує виконання контрактів і процедуру банкрутства. У Польщі усвідомили, що без цих інституцій ринкова економіка не може функціонувати. На відміну від Польщі, Чеська республіка приватизувала свої корпорації до того, як приватизувала банки. Державні банки продовжували надавати позики вже приватним корпораціям; легкі гроші дісталися тим, хто мав прихильність уряду, і ці приватизовані підприємства не зазнали суворих бюджетних обмежень, що дозволило їм уникнути реальної деструктуризації. Колишній віце-прем'єрміністр і міністр фінансів Польщі Гжегож Колодко заявив, що держава своїм успіхом завдячує тому, що вона відкрито відхилила доктрини Вашингтонського консенсусу [6]. Країна не робила того, що рекомендував їй МВФ. Вона не впроваджувала швидкої приватизації і не зменшувала інфляції до все нижчого і нижчого рівнів, виходячи виключно з макроекономічних міркувань. Проте вона робила наголос на питаннях, яким МВФ приділяв недостатню увагу – таким як демократична підтримка реформам, що передбачало утримання рівня безробіття, надання допомоги безробітним і індексація пенсій,

а також розбудову необхідної для ринкової економіки інституційної інфраструктури.

Поступовий процес приватизації дав змогу провести реструктуризацію перед приватизацією, так що більші фірм могли реорганізуватися у менші одиниці. Таким чином було створено новий життєздатний сектор малого підприємництва очолюваний молодими менеджерами, готовими інвестувати у власне майбутнє. Схожим чином успіх Китаю упродовж минулого десятиліття являє собою значну відмінність від невдачі України.

Польща також показала, що можна зберегти державну власність на активи і не тільки уникнути їх розпродажу, а й досягти збільшення продуктивності. На заході найвища продуктивність пов'язана не з приватизацією, а з корпоратизацією, тобто з суворими бюджетними обмеженнями щодо державних підприємств і впровадженням на них комерційних методів господарювання. Тим паче, коли вони залишаються у державній власності. Наплив приватного капіталу до Китаю 1990 року становив 8 млрд. доларів. На 1999 рік він зріс до 41 млрд. доларів, що більше як в 10 разів перевищує кошти, залучені Україною. Тільки за наявності міцного банківського регулювання та депозитного страхування Центральний банк може відбити набіги на банки.

Існуючі в Україні політичні організації також намагалися дати відповідь на питання про шляхи економічного розвитку незалежної України. Досить чітку відповідь на це питання дали патріотично налаштовані українські організації, які, протиставляючи себе водночас і комуністичному, і нацистському режимам, але при цьому не поділяючи і ліберальної доктрини, прагнули впровадити в Україні новий, третій шлях розвитку. Суть його полягала у застосуванні найкращих надбань людства в площині економічної теорії та практики. Цей шлях розвитку був успішно пройдений у Чехословаччині, Німеччині, Франції, Італії, США і має назву «економічний націоналізм».

Суть економічного націоналізму полягає у захисті власного національного виробника з метою дати йому зміцнити й підготуватися до неминучої в майбутньому світової кон-

куренції, а потім і утвердитися на світових ринках.

З певних причин сьогодні в Україні націоналізм розглядається переважно в одному ключі, коли виділяється лише одна ідея – право нації на культурний розвиток та незалежність. Доволі часто цій теорії поблюзнірськи приписують брак чисто економічної доктрини, маючи на меті зменшити її привабливість в очах частини населення.

Якщо б українська влада з самого початку реалізувала політику економічного націоналізму, не було б кількох десятків олігархів, котрі володіють усім майном держави і контролюють (а швидше нещадно експлуатують) її надра, а був би рівномірний розподіл власності між мільйонами українських громадян, не було б глибокого падіння технологічного рівня виробництва і масового зубожіння населення, не було б розчарування людей у необхідності мати свою державу.

Одночасно ці патріотично налаштовані організації акцентують увагу на подоланні наслідків колоніального минулого, викоріненні усіх залишків російського імперіалізму й шовінізму. Вони порушують питання про те, щоб домагатися від Російської Федерації виплати грошових відшкодувань за підневільну рабську працю українських політв'язнів і репресованих і за винищення мільйонів українців, а також за Чорнобильську катастрофу та інші екологічні біди.

У виданій Верховною Радою для використання народними депутатами в законотворчій діяльності моєї праці «Яка банківська система потрібна Україні? (до концепції становлення і розвитку банківської системи України)» є такий спеціальний розділ «Яка економічна політика потрібна Україні?», в якому дається чітка відповідь: «Реформи слід почати не з шоквої терапії, абсолютної лібералізації ринку, а з поступової ін'єкції в державну економіку підприємницької активності, надання підприємцям допомоги дешевими кредитами і податковими знижками. Україні потрібна розумна державна регуляторна політика» [4, с. 84–85].

Цей мій підхід високо оцінює О. В. Понеділко у своїй статті «Інвестиційні ознаки комерційних банків та їх групування», опу-

блікованій у журналі «Інвестиції: практика та досвід» за 15 серпня 2011 р., с. 4–7.

Ні США, ні Німеччина не сформувалися як світові потуги за допомогою політики лібералізму і відкритого ринку, яку нам нав'язували. Америка, як і Німеччина, досягла успіхів без торгової лібералізації.

Українській владі замість того, щоб на європейських світових смітниках підбирати найгірший досвід треба було вчитись на взірцях позитивного досвіду.

Серйозної шкоди Україні завдає доларизація, яка підриває стійкість національної валюти і виступає як засіб пограбування України.

Це питання досить повно висвітлюється у моїй статті, опублікованій в журналі Верховної Ради України «Віче» №1-2 за 2009 рік під заголовком «Американський долар – головний винуватець (провокація) світової фінансової кризи».

Україна фактично не має своєї власної грошової системи. На нашому ринку панує чужинець і зайда – долар. Доларова маса сягає \$ 150 млрд. Майже вся ця доларова сума виражає втрачений емісійний дохід. Це в кілька разів перевищує гривневу масу. Через доларизацію валюта недооцінена на 50,2%. Тобто вартість одного долара США мала б дорівнювати 4 гривням.

Доларизація здійснюється для того, щоб олігархам і мафіозі легше було красти гроші й перераховувати їх в офшори. Робітнику, селянину, службовцю долари не потрібні. Культивована владою гонитва за долларом сіє недовіру до національної валюти. Її роздмухують ті, що мали б її захищати. Треба негайно вивести гривню з-під влади долара.

В. Стельмах перед тим, як залишити посаду Голови Нацбанку України, змушений був визнати шкідливість здійснюваної ним монетарної політики. В.С. Стельмах, зокрема, говорить: «До кризи ми підійшли з однією, але системною проблемою – відсутністю довіри до гривні як стабільної грошової одиниці. Ми дотепер не затвердили гривню в статусі головного атрибута державності і через це маємо всі поточні проблеми. Доларизація офіційної частини української економіки на сьогодні перевищує 30%» [5].

Широке використання доларів, замість національної валюти, створює для країни і

підприємств ряд проблем. За цих умов країна втрачає можливість змінювати курс національної валюти, який виконує в економіці функції автоматичного стабілізатора. У період спаду курс знижується через виникнення від'ємного сальдо платіжного балансу. Однак здешевлення національної валюти до валюти країн – торгових партнерів стимулює експорт, що допомагає країні компенсувати звуження внутрішнього попиту і сприяє виходу з кризи.

Якщо країна позбавляється такого амортизатора, то вона повинна мати інші важелі розширення попиту і боротьби з безробіттям у випадку спаду виробництва. Хаос, який існував у банківській системі раніше, зберігається і досі.

Українська економіка опинилася без своєї фінансової інфраструктури, позбавлена можливості створення єдиного платіжного простору в країні і забезпечення стабільності власної валюти. Україна фактично не має Центрального банку. Нацбанк з представника держави в банківській системі фактично перетворився в представника банківської мафії в органах влади і захисника її інтересів.

Лауреат Нобелівської премії П. Самуельсон писав: «Бідність може спіткати більшість населення країни, якщо Центральний банк невміло управлятиме грошима. Гроші – мастило економіки, але воно часом застигає...».

Не забезпечуючи виробництва потрібними кредитними ресурсами, банківська система скеровує спекулятивний капітал на надання коротко- і середньострокових кредитів на купівлю населенням нерухомості, землі, автомобілів, товарів особистого споживання. Ці кредити надаються під 31%.

Олігархи намагаються забезпечити економічне зростання за допомогою необґрунтованих бюджетних витрат, споживання в борг, торгівлі імпортними товарами, тобто за рахунок сфери споживання, а не виробництва. Цьому завданню вони підпорядковують грошово-кредитну політику.

Відбувається спотворення національної банківської системи, яка перестає слугувати цілям національного розвитку та все більше стає інструментом забезпечення інтересів міжнародних фінансових груп, головним

чином шляхом захоплення внутрішнього споживчого ринку країни, що призводить до структурної деформації та деградації внутрішнього виробництва.

Тривожною є тенденція до зростання частки іноземного капіталу в банківській системі, яка в окремі роки сягала 40%.

Банки з іноземним капіталом підтримують гіпертрофовані темпи споживчого кредитування, яке використовується переважно для придбання імпортних товарів, що сприяє виникненню від'ємного сальдо торговельного балансу країни і згортанню внутрішнього виробництва товарів.

Продовжується шкідлива політика зовнішніх запозичень. Досі не розроблена програма розвитку внутрішнього інвестиційного ринку, потенціал якого не використовується. Взагалі відсутні інвестиційні банки. На руках у населення перебувають в бездіяльному стані величезні суми грошей.

Не може турбувати громадськість втрата банківською системою цілісності, наявність трьох фрагментів банківської системи: банків з державним капіталом (5 банків), з приватним українським капіталом (110 банків), 39 банків з іноземним капіталом і 10 банків з російським капіталом.

Банки з західним капіталом кредитують населення для придбання імпортних товарів, чим стимулюють споживання населенням товарів, вироблених чужими економіками, шляхом їх оплати в борг.

Російський капітал націлений на кредитування найбільш якісних промислових активів, у т.ч. і стратегічних, чим сприяє їх переходу під контроль російського капіталу та зміцненню позицій останнього на українському ринку.

Бездумне допущення українською владою нічим не обмеженого кредитування імпорту товарів народного споживання від “мобілки” до автомобілів не лише постачає ресурси чужим економікам, але й вбиває вітчизняних виробників, зменшує кількість робочих місць і зайнятість населення – матеріальну основу життя суспільства.

Дії російської банківської системи в Україні скеровані на скупку російським капіталом привабливих, з економічної і політичної точки зору, промислових активів, що

ставить країну в політичну залежність від Росії.

Так що для того, щоб організувати сучасну кредитну грошову систему і реалізувати ефективну кредитну політику, треба ще багато трудитись, мобілізувати національний інтелектуальний потенціал, увесь науковий доробок країни.

Неефективній, корумпованій українській економіці, якій за два десятка років незалежності не вдалось розсоюзуватись і відірватись від московського єдиного господарського комплексу, не допоможуть ні російські кредити в сумі 15 млрд. доларів, які В. Путін пообіцяв дати за відмову від підписання Угоди про асоціацію з ЄС, ні 4 млрд. доларів китайських інвестицій. Гроші олігархи розкрадуть, а борги повісять на плечі українського народу. З цими глибоко вкоріненими грабіжницькими порядками треба закінчувати. Ніяк Україні не вдається звільнитись від ленінської централістської системи управління, згідно з якою кожне українське підприємство було гвинтиком єдиної над централізованої економіки. За 22 роки незалежності нічого не зроблено для незалежності України від Росії і розсоюзування.

Динамічне падіння обсягів ВВП України – це наслідок совдепівського мислення та бездіяльності урядовців у здійсненні економічних реформ, політики олігархічної влади, скерованої на своє збагачення, а не на добробут народу і процвітання України.

Доля української революції залежить від успіхів в економічному будівництві, від зрушень у розвитку виробництва, якому слід приділяти першочергову увагу. Люди повинні відчутти її результати через гаманець і споживчий кошук. Треба здійснити перехід від експортно-орієнтованого виробництва, що базується на грабуванні багатств України, до виробництва для внутрішнього ринку. Треба відмовитись від банківської таємниці. Банки треба наблизити до виробництва, змусити їх вкладати кошти у створення підприємств і займатись їхнім технічним розвитком. Треба створювати механізм довгострокового кредитування на комерційній основі під великі модернізації, проекти для придбання технологій, завезення облад-

нання в реальний сектор економіки. Давно пора створити державний потужний інвестиційний банк.

Істотно треба підвищити вимоги до Нацбанку України. У той час, як діяльність центральних банків світу оцінюється за їх сприянням у розвитку економіки (є розвиток – Центральний банк добре працює, нема – погано працює), Нацбанк України вирішив оцінювати свою діяльність за дуже абстрактним показником – стабільності національної валюти...

В Україні всі крупні капітали виникли в результаті грабіжницької приватизації, різного роду махінацій і корупційних угод з владою. Олігархи приховують реальні прибутки, уникають оподаткування, вибивають мільйонні пільги для своїх підприємств, затримують виплату зарплат робітникам, виплачують її в конвертах. Позбутися треба злочинства. За офіційними даними СБУ, у нас щорічно на держзакупівлях розкрадають 50 млрд. грн. (Сьогодні, 2014, 13 лютого, с. 4). Слід змусити всі офшорні компанії, що мають власність в Україні, перереєструватися тут. Повернути сюди кошти з-за кордону. Половина піде в бюджет, решта залишиться на рахунках компаній для власного розвитку: інвестицій у виробництво, вирішення екологічних проблем, підвищення соціального захисту. Якщо олігарх не поверне грошей сюди, його підприємства перейдуть у держвласність.

Одне лише дотримання в Україні чинних законів, припинення відпливу грошей з країни через офшори дозволить збільшити державний бюджет на десятки процентів, а то й у рази, що дозволить розв'язати багато поточних і майбутніх проблем нашої країни.

Усі вкрадені в народу гроші, серед них з бюджету, і сховані в офшорах треба повернути. Маємо здійснити титанічну працю, щоб очистити свідомість людей від намулу неволі та ворожої пропаганди та ворожих ідеологічних диверсій.

У країні треба здійснювати рішучі дії, які повинні привести в дію незадоволення мас і змити з тіла країни всю неефективну верхівку держави, здатну лише контролювати і розподіляти, перерозподіляти і красти. Завдяки цьому буде визнана бездарність керівництва країни старого партійно-комсомольського ка-

дрового складу і породжених ним олігархів, що викачують ресурси з країни. Поки не розпочнеться внутрішній розвиток економіки, позитивних зрушень у країні не варто чекати.

Щоб покінчити з принизливою бідністю України передусім треба створити майже з нуля нові галузі, які випускають якісні споживчі товари, сучасне промислове обладнання, кошовну продукцію, на яку є попит на світовому ринку. Лише так наша країна зможе позбутись імпоротної залежності, а податки з доходів і прибутків, отримуваних підприємствами «нової економіки», дадуть державі гроші на пенсії і допомогу дітям, утримання шкіл і лікарень, будівництво доріг і ремонти житлових будинків. У нових галузях будуть створені десятки тисяч високооплачуваних робочих місць.

Для виконання цих завдань необхідна співпраця держави і бізнесу. Бізнес без керівної і скеровуючої ролі держави схильний до зловживань. А його намагання будь-якою ціною отримувати короткочасний прибуток є руйнівним для суспільства. Таким шляхом півстоліття тому пішла Південна Корея, що показала приклад найефективнішої модернізації на державному рівні в ХХ столітті. У ній було засновано декілька десятків великих приватних корпорацій «чеболов», перед кожною з них було поставлене завдання створення нових виробництв і галузей. Держава вимагала від них виконання цих завдань і особисто вимагала цього від їх керівництва, одночасно допомагаючи їм кредитами і купівлею ліцензій і технологій, надавала їм податкові й митні пільги.

У нас катастрофічно бракує еліт, через що навіть на найвищій посаді пролазять випадкові непідготовлені люди, нерідко з кримінальним минулим. Французький філософ Ален Безансон писав: «Існують дві перешкоди для остаточного формування української нації – давній дефіцит еліти і старанно культивованій Росією розбрат серед українського народу». Лев Троцький писав: «Відсутність усвідомлення необхідності постійного міцного згуртування всіх членів держави кожного разу нищили всі завоювання українців». Українцям треба позбутися холуйської звички служити поневолювачам.

За рахунок внесків олігархів треба ство-

рити фонд відродження України в обсязі 50-100 млрд. дол. На цю суму випустити облігації. негайно треба запровадити податок на багатство.

Доступні дешеві кредити сприятимуть малому і середньому бізнесу. За його допомогою добитися розвитку імпортозамінних виробництв (в Україні виробляється лише 3-5% взуття і одягу, 10% трикотажних виробів і тканин) і на цьому економити величезні валютні суми.

Помилковою є політика організації розбудови економіки України на американському доларі. Багато країн уже відмовляються від долара, який більше не може бути еталоном світової фінансової системи і основною розрахунковою валютою.

Фонд пільгового кредитування може бути також істотно збільшеним за рахунок емісійного доходу, що надійде від дедоларизації...

Ганьбою для усіх нас українців є те, що у найбагатшій країні з найкращими у світі ґрунтами, народ найбідніший.

Література

1. Ковтун С. Історія Народного Руху України. – К.: Факт, 1999. – С. 128–129.
2. Горобець О. Чи з'явиться портрет академіка Михайла Швайки на українських грошах? // Постскриптам плюс: всеукраїнська щотижнева газета. – № 1 лютий, 2007.
3. Падалка С.С. Проблеми вітчизняної економіки та політичної практики НРУ. Народний Рух України: історія, ідеологія та політична еволюція (1989-2009): матеріали круглого столу, присвяченого 20-річчю створення НРУ за перебудову; (20 вересня 2009). – НАН України; Інститут історії. – К., 2010.
4. Швайка М.А. Банківська система України: проблеми становлення і удосконалення. – К.: Видавництво Київського міжнародного університету, 2010. – 760 с.
5. Weekly UA. – 04. – 10.06.2009. – С. 17.
6. Georg W. Kolodko. Russia Should Put its People First // New York Times, July 7, 1998.
7. Швайка М.А. Соціально-економічні проблеми європейського шляху розвитку України // Україна в умовах європейської інтеграції та глобалізації світу [за ред. О.А. Чу-